

1938

Výstavba opevnění jde dobře kupředu

Chamberlain získal důvěru

330 hlasů proti 168 hlasům - Nová etapa politické konstelace v Evropě

1938

1938

Rakousko připojeno k Německu

President Miklas odstoupil — Plebiscit 10. dubna — Celé Rakousko již obsazeno říšským vojskem — Kancléř Hitler zatím odjel do Berchtesgaden

Hitler se prohlásil protektorem všech Němců

Část řeči, jež se týkala též Československa

1938

Ministerský předseda dr. Hodža ujišťuje celý svět

Hranice Československa jsou nedotknutelné

Skvělý projev předsedy vlády v parlamentě — Nebáli jsme se tisíc let, nebojíme se ani dnes

Co bude dále?

MOBILISACE

Ztratili jsme

41.596 km ² :	připojeno k Německu	28.680 km ²
	připojeno k Maďarsku	11.830 km ²
	připojeno k Polsku	1.086 km ²

1938

NEZTRATILI JSME VŠAK VÍRU V SEBE

SITUACE V EVROPĚ po vytvoření Velkoněmecké říše. Francie a Anglie bedlivě studují tuto mapu. Existence československého klínu v německé říši je existencí Francie a volné Anglie. Západ věří Československu. A my zůstáváme za všech okolností klidní a nebojácní.

Zemský úřad v Brně.

Č. j. 7627/I-15.

VYHLÁŠKA

o zatemňování jako ochraně civilního obyvatelstva před leteckými útoky.

Dokonalé zatemnění jest hlavní a nejúčinnější ochrana proti nočním náletům. Tuto ochranu poskytuje však zatemnění pouze tehdy, je-li úplné, což lze provést jen organizovanou evakuací všeho občanstva.

že stanoviti podle místních poměrů podrobnější předpisy o zatemňování.
Při cvičeních pořádaných v roce 1938 vyjmají se se zatemňovací povinnosti podniky se samostatnou ZPO.

Číslo j. 11-16\20\131\1

Okresní úřad v Mor. Ostravě

dne 19. dubna 1938.

VYHLÁŠKA

o cvičení „Civilní protiletecké ochrany“ pro oblast Moravské Ostravy

Ve středu dne 27. dubna 1938 od 20 hodin 30 minut do 22 hodin bude provedeno zatemňovací cvičení v území obcí Moravské a Slezské Ostravy, Svinova, Nové a Staré Bělé, Hrabové, Krmelína, Proskovic, Staré Vsi n.O., Vyškovice, Hrušova, Radvanic, Muglinova, Kunčiček, Michálkovic, Heřmanic, Petřkovic, Třebovic, Ludgeřovic a Koblova.

Po anšlusu Rakouska 11. března 1938 bylo již jisté, že ČSR se svou třímilionovou německou menšinou se stane dalším cílem nacistického Německa. Přetrvávala sice důvěra v západní mocnosti a v pohraniční opevnění, přibývalo však opatření, věstících možný válečný konflikt. 27. dubna proběhlo na Ostravsku velké cvičení protiletecké ochrany, dle zpráv v tisku velmi úspěšné, protože "ukázněnost obyvatelstva byla dokonalá".

Demonstrace před Německým domem v Mor. Ostravě

**Rozvážný postup uvědomělého lidu - Policie neměla důvodů
k rázným zákrokům**

Na veřejší večer svolala sudetoněmecká strana v Mor. Ostravě do Německého domu svou členskou schůzi. Začátek byl oznámen na 20. hodinu. Sál Německého domu byl naplněn příslušníky SdP. Byli přítomni zejména četní úředníci a zaměstnanci z Vítkovic a ze Slezské Ostravy mnoho zaměstnanců Wilezkových závodů. Schůzi zahájil předseda ostravské odbočky SdP Schwachula.

V té době se před Německým domem shromáždily davy českého obyvatelstva. Policie proto doporučila vedení SdP, aby projev byl co nejdříve ukončen a účastníci se rozešli. Poněvadž na schůzi nebyl přítomen žádný z parlamentních zástupců sudetoněmecké strany a nenašel se také po Schwachulovi žádný další řečník, ochotný k projevu, byla schůze již ve tři čtvrti na 21. hodinu ukončena.

Shromáždění českého občanstva, jehož se sešlo ve všech ulicích v okolí Německého domu několik tisíc, zachovalo pořádek, ale dožadovalo se energicky skandovanými hesly, aby schůze v Německém domě byla rozpuštěna. Při tom občanstvo zpívalo nejprve slovanské písně a také

národní hymnu.

Policie požádala občanstvo, aby se rozešlo a docílila vyklizení prostranství před Německým domem i v přilehlých ulicích.

Po rozchodu všech účastníků v Německém domě i před domem zůstalo ve vnitřním městě hodně chodců. Frekvence byla velká a vzrušeně se debatovalo o večerních událostech.

V Moravské Ostravě konali příslušníci Henleinovy Sudetoněmecké strany (SdP) své schůze pravidelně v Německém domě na dnešním náměstí E. Beneše. 20. května 1938 se tu na předvolebním shromáždění sešlo až dva tisíce osob; před Německým domem se však naopak shromáždilo na šest tisíc demonstrantů, kteří protestovali proti nacistické propagandě a protistátní politice SdP. V napjaté situaci, která hrozila přerůst v otevřený konflikt, byla schůze policií předčasně ukončena a její účastníci kvapně opustili Německý dům zadním vchodem.

Co se stalo v Ostravě?

Co vše zneužívají henleinovci.

Vyšetřuje se ostravský incident.

Suspendování a trestní oznámení

Praha, 8. 9. Události, k nimž došlo v Mor. Ostravě a jež daly podnět delegaci sudetoněmecké strany, aby oznámila předsedovi vlády, že dočasně přerušuje jednání o řešení německého problému, se přísně vyšetřuje. Ministerstvo vnitra pověřilo vedením vyšetřování generálního inspektora státní policie dra Kračmara. Vyšetřování, jež se konalo po celý dnešní den, pokračuje. Z jeho průběhu lze zatím sdělit, že bylo provedeno suspendování jednoho policejního úředníka a několika orgánů bezpečnostní stráže. Ve věci této bylo učiněno rovněž trestní oznámení.

Dne 7. září 1938 došlo před budovou Krajského soudu v Moravské Ostravě k zásahu policie proti skupině několika set stoupenců Henleinovy Sudetoněmecké strany (SdP), demonstrujících za propuštění Němců, uvězněných ve zdejší věznici za pašování zbraní z Německa do ČSR. Celý incident, Henleinovci předem zinscenovaný, byl z jejich strany barvitě líčen jako brutální krveprolití a okamžitě využit jako vítaná záminka k přerušení jednání mezi SdP a československou vládou, která nedlouho předtím prakticky na všechny požadavky sudetských Němců přistoupila.

Manifestace lidu Ostravska.

Přísaha 50.000 republiky a demokracii.

Pro jednotu Československé republiky a proti všem jejím nepřátelům. - Obrovská manifestace českého a demokratického lidu. - Ostravsko stojí za presidentem a za vládou.

9. září 1938 proběhla na Masarykově náměstí v Moravské Ostravě mohutná manifestace za republiku a demokracii, jíž se zúčastnilo na 50 000 osob, a to nejen české, nýbrž i německé národnosti. Účastníci vyjádřili svoji plnou důvěru prezidentovi a vládě ČSR a projevíli odhodlání bránit za všech okolností celistvost a nedotknutelnost republiky.

Rázná opatření vlády.**Stanné právo vyhlášeno****Vyhláška**

zemského presidenta země Moravsko-slezské ze dne 16. září 1938 č. 32.300/I-7.

Podle zákona ze dne 21. října 1936, čís. 269 Sb. z. a n., není politickým stranám a korporacím sledujícím politické cíle dovoleno, aby jejich příslušníci (členové) nosili stejnokroje.

Budou proto okresní (státní policejní) úřady stíhati a trestati jakékoli nosení stejnokrojů, obzvláště funkcionáři a pořadateli politických stran.

Přestupky tohoto ustanovení trestají se podle § 22 shora citovaného zákona — nejde-li o čin přísněji trestný — pokutou do 20.000 Kč nebo vězením do dvou měsíců.

**Zemský president
země Moravskoslezské.**

Policejní ředitelství v Mor. Ostravě

Číslo: Pr-7497.

Vyhláška.

K provedení nařízení zemského presidenta země Moravskoslezské ze dne 15. září 1938, čj. 32.150-I-7

**o zákazu a zastavení
oprávnění držeti neb nositi
zbraně a střelivo a zákazu
držeti výbušiny**

nařizuje policejní ředitelství v Moravské Ostravě toto:

1. Držitelé zbraní a střeliva bydlící v Mor. Ostravě odevzdají zbraně a střelivo do úschovy na hlavní policejní strážnici v Mor. Ostravě, Masarykovo náměstí, stará radnice,
2. držitelé zbraní a střeliva bydlící ve Vítkovicích, v Hrabůvce a v Zábřehu n. O. na hlavní policejní strážnici ve Vítkovicích, Husovo náměstí (bývalá radnice),
3. držitelé zbraní a střeliva bydlící v Mar. Horách, v Hulvákách, v Nové Vsi, ve Svinově a v Třebovicích na hlavní strážnici v Mar. Horách, ulice Přemyslovců (bývalá radnice),
4. držitelé zbraní a střeliva bydlící v Přívoze na hlavní strážnici v Přívoze (bývalá radnice),
5. držitelé zbraní a střeliva bydlící ve Slezské Ostravě na hlavní policejní strážnici ve Slezské Ostravě, radnice,
6. držitelé zbraní a střeliva bydlící v Hrušově, Muglinově, Heřmanicích, Koblově, Antošovicích, Petřkovicích, Ludgeřovicích a Markvartovicích na hlavní policejní strážnici v Hrušově, ulice Dr. Karla Kramáře,
7. držitelé zbraní a střeliva bydlící v Novém Bohumině, osadách Kopytov a Sunychl, v Bohumině, ve Skřečoni, Koblově a ve Vrbici na hlavní policejní strážnici v Novém Bohumině, Masarykovo náměstí,
8. držitelé zbraní a střeliva bydlící v obcích Lhotka, Hošťálkovice a Bobrovniky na četnické stanici v Petřkovicích,
9. držitelé zbraní a střeliva bydlící v obcích Věrnovice, Záblatí, Německá a Polská Lutyně, Rychvald, Poruba u Orlové, Orlová, Petřvald, Michálkovice, Radvanice, Kunčice n. O., Kunčičky, Vratimov, Hrabová, Nová a Stará Bělá a Vyškovice na místních (příslušných) četnických stanicích.

Upozorňuje se na ustanovení vyhlášky zemského presidenta, že odevzdávání zbraní se musí dít s připraveným obalem pro řádné uložení, na kterém musí být pevně připevněna čitelná adresa a to přesné jméno a bydliště držitele.

Zbraně se odevzdávají nenabitě.

Toto nařízení nabývá účinnosti ihned.

V Mor. Ostravě dne 16. září 1938.

Vládní rada a policejní ředitel:

Po přerušení jednání s čs. vládou se Henleinovci pokusili v pohraničních oblastech o protistátní puč; od 12. září 1938 přepadali četnické stanice, útočili na české obyvatelstvo, na Židy i na protinacisticky smýšlející Němce. Následovalo vyhlášení stanného práva v některých pohraničních okresech, 16. září byla rozpuštěna SdP a na Konráda Henleina byl vydán zatykač. Povstání bylo za několik dní z velké části potlačeno, nepokoje v pohraničí však trvaly až do vyhlášení všeobecné mobilizace.

MOBILISACE

President Československé republiky dr. Edvard Beneš nařídil mobilisaci československé branné moci. Občané přečtěte si ihned vyhlášku o mobilisaci a všechny pokyny a rozkazy

**Nechť žije
svobodné Československo!**

Francie slibuje plnou vojenskou pomoc

Paříž 23. září. -la- Ministerský předseda Daladier přijal dnes odpoledne delegaci radikálně-socialistické strany, která ho požádala, aby objasnil stanovisko vlády k některým důležitým otázkám. Daladier prohlásil mimo jiné, že bude-li v nynější situaci Československo napadeno Německem, splní Francie své závazky a bude Československo vojensky podporovat.

Tato zpráva byla nám z ministerského předsednictva potvrzena. Před československým vyslanectvím v Paříži se konaly dnes večer přátelské manifestace pro Československo, jichž se zúčastnilo několik tisíc lidí. V průběhu dne navštívilo vyslanectví mnoho delegací různých francouzských korporací politického i nepolitického rázu, aby projevíly své sympatie vůči Československu.

Chamberlainovy porady s Hitlerem ztroskotaly

Dnes letí britský ministerský předseda zpět do Londýna : Dramatický pátek v Godesbergu

Godesberg 23. září. Dnes večer k obrovskému překvapení všech bylo oznámeno, že v poradách mezi Hitlerem a Chamberlainem se nebude pokračovat a že britský ministerský předseda

poletí zítra, v sobotu, časné ráno zpět do Londýna. Stalo se tak po výměně dopisů mezi oběma státníky. Dnešní den měl, pokud se týče godesberských porad, tento průběh:

Godesberg 23. září. -Přv. správy. Situace v Godesbergu se stala dnes velmi vážnou. Řešení sudetoněmecké otázky, jež nutně splnit členové anglické i německé delegace, tvořící a je směřující přání posílené menšiny i HŠ. Chceme dnes hovořit o zřetelně provedení a potom o dalších krocích k uklidnění Evropy. Je ale nevyhnutelně třeba, aby nedošlo k žádným německým akcím po dobu našeho jednání a provádění plánů, které se musí dít v klidu. Navrhují, abychom my i československá vláda vydali společné prohlášení, v němž budou všichni zúčastnění vyzváni, aby zachovali nyní disciplínu a nernáhli naše rozhovory. ... Potom bych navrhl jako program jednání:

1. podmínky a sestavení mezinárodní komise k demarkaci nových hranic, výměně obyvatelstva, odvolání československých bezpečnostních orgánů a nahrazení jich místními sudetskými Němci.

2. všeobecnou demobilizaci vojska, jež bylo v souvislosti s československou krizí soustředěno u hranic, t. j. demobilizace armády německé, československé, francouzské a polské,

3. záruky za nový československý stát,

4. evropské problémy, jichž vyřízení bylo sdíleno československou krizí.

Když se Chamberlain vrátil včera do hotelu, ještě v noci se spojil s Londýnem a bylo mu referováno, že v Anglii stoupá opozice a že celé referování je pro rozhodnutí, které vyšlo z franko-britských porad v neděli 18. září. Chamberlain včera navrhoval, aby se učinilo prohlášení o československé krizi k Němcům, aby se oba státy sdílely jakékoliv akce a vytvořilo se tak příznivé ovzduší pro jednání v Godesbergu. (Na československé straně se to stalo). Zatím dostával Chamberlain stále zprávy a akce su-

detaké legie a o stoupající kampani německého tisku i rozhlasu, která sledovala dva cíle:

1. tvrdit, že v sudetoněmeckém území jsou nepokoje a že jsou spjaté s Němci masakrování a že i v Praze jsou nepokoje.

2. hádat, že československé vojsko ustoupilo z německé oblasti a že německé vojsko tam převzalo moc. Po zkušebnostech z Bakuska je účel této propagandy naprosto jasný: má to být záminka pro vpád do Československa a aby svět byl připraven na tuto zprávu.

To byly okolnosti, které přiměly Chamberlaina, aby poslal Hitlerovi dopis dříve než by bylo zahájeno další jednání. Hitler studoval dopis i svou odpověď pět hodin. Teprve v 15 hod. 35 min. obdržel Chamberlain ve svém hotelu v Petersbergu na druhém břehu Rýna Hitlerovu odpověď. O jejím obsahu jsou jen do-

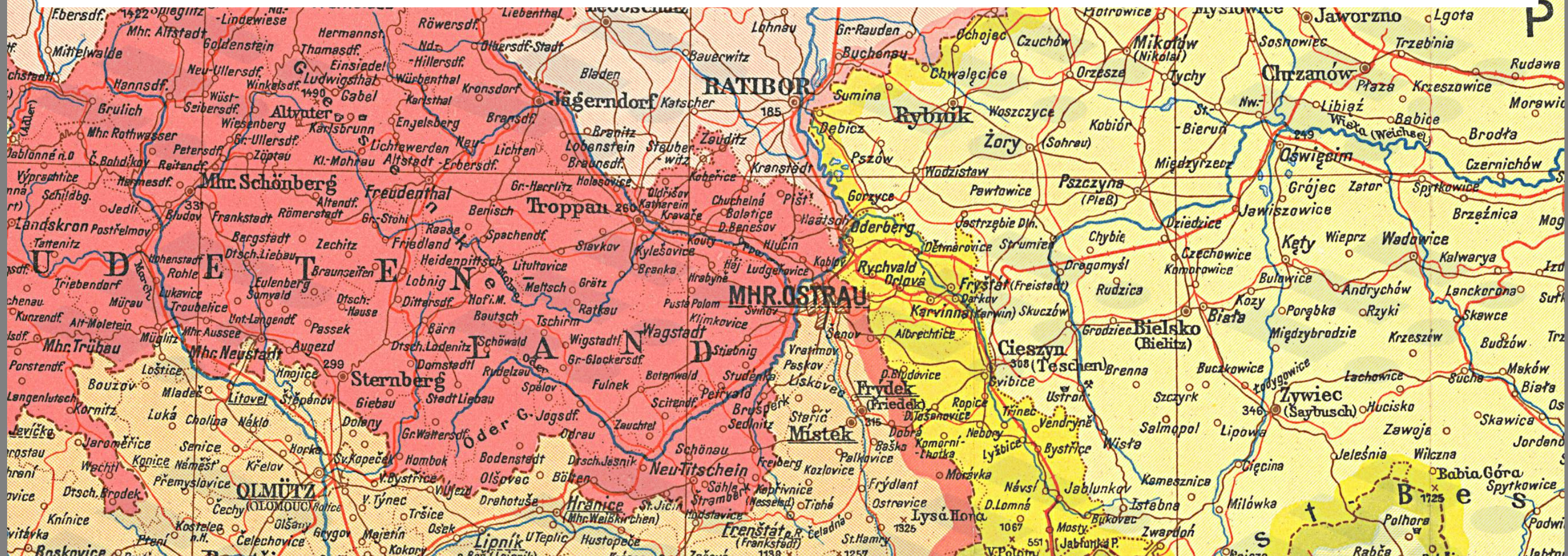

Vyhlášení mobilizace 23. září 1938 přijali čeští obyvatelé Moravské Ostravy s nadšením; mobilizační vyhlášku však akceptovala také řada zdejších německých občanů, kteří i přes nátlak stoupenců Henleinovy SdP zůstali loajální k Československé republice; mezi nimi byl i městský radní JUDr. Josef Hinner, kterého na snímku vidíme v uniformě poručíka československé armády. Po okupaci v roce 1939 byl jmenován starostou města, k nacistům se však nepřidal a pro svůj vstřícný postoj k Čechům byl již v roce 1940 z této funkce odvolán.

Nejtěžší chvíle národa československého

Vláda ustoupila nátlaku přesily.

Podrobili jsme se diktátu, abychom zachovali novou republiku a náš národ. - Vyjdeme zase silni z dnešní krise. - Voláme k celému světu protest!

Přijetí podmínek mnichovské dohody z 29. září 1938 bylo pro ČSR politickou i hospodářskou katastrofou. Pokud jde o Moravskou Ostravu, ocitla se v nejzazším výběžku neobsazeného území Moravy a Slezska, sevřeného z obou stran německým a polským zábořem; zpretrhány byly prakticky všechny důležité dopravní komunikace, což s sebou přinášelo i značné obtíže se zásobováním města, nemluvě už o ztíženém pohybu pracovních sil, který mohly německé i polské orgány kdykoli zcela přerušit. Na to, že by se toto území dalo vojensky hájit, již nebylo ani pomyšlení.

Po okupaci pohraničí zůstaly v německém záboru všechny dnešní ostravské obce na levém břehu Odry, která se stala zároveň hraniční řekou mezi okleštěnou Československou republikou a Německou říší. Na snímku je německá celnice na mostě přes Odru mezi Novou Vsí a Svinovem, který byl již v zabraném území.

Jedn. zn.: A 5600—22/11.

VYHLÁŠKA.

Ministerstvo sociální péče - Ústav pro péči o uprchlíky používá zmocnění, daného v §u 4 vládního nařízení ze dne 11. listopadu 1938, čís. 292 Sb. z. a n. a nařizuje na základě ustanovení §u 11 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 300 Sb. z. a n. o mimořádných opatřeních, ve znění zákona ze dne 10. července 1933, čís. 125 Sb. z. a n. a na základě §u 1 vládního nařízení ze dne 17. září 1938, čís. 177 Sb. z. a n. v souvislosti s ustanovením §u 4 vládního nařízení ze dne 11. listopadu 1938, čís. 292 Sb. z. a n.

povinnou evidenci všech uprchlíků,

Hned v prvních říjnových dnech po přijetí mnichovského diktátu začali do Moravské Ostravy proudit uprchlíci, a to jak z německého, tak i z polského záboru. Již v listopadu 1938 jich bylo více než 9000, do dubna příštího roku se tento počet zvýšil až na 24 000 osob. Řada z nich dorazila do města zcela bez prostředků a byla odkázána na sociální podporu; Červený kříž a Okresní péče o mládež pro ně budovaly provizorní nouzové ubytovny, často ve školách nebo sokolských tělocvičnách. Problém s ubytováním uprchlíků řešilo město ještě několik následujících let.

Přehledka roku

Konec jednání 1938.

Dnes o půlnoci spadne opona na jevišti tohoto roku a potom přijde na řadu další jednání, rok 1939. Podívejme se, co jsme to letos vlastně a na Ostravsku sehráli.

Začneme s dekoracemi. Od ledna až do října představovalo jeviště Ostravsko s komíny a uhelnými jamami, na jedné straně byla Opava, na druhé Český Těšín. Na jevišti byl pár všedních milenců, matky a děti, muži a mladíci, nu, zkrátka: tucty všedních lidí, jací byli vždy a zase budou. Děj byl nezajímavý. Četly se noviny, hledaly se v nich milostná dramata, neštěstí na silnici a na šachtě, přes jeviště přejela občas svatba a pohřební vůz, pán zašel do obchodu kupovat dětský kočárek, nu, samé všední věci a všední lidé. Nápadněji se vyjímali jen mladíci v hnědých košilích, kteří vztyčovali paže a v jedné chvíli se shlukli před budovou soudu v M. Ostravě. Po každé, když se objevili na jevišti, vyrojili se za nimi prodáváci novin, a vykřikovali »sensační titulky«, kterým lidé nevěřili a šli po svém.

Ale v srpnu a říjnu začal se na scéně rozruch. Lidé zvedali hlavy, dívali se nahoru a

poznávali, že ve vzduchu přelétl v letadle nějaký pán z Anglie, který se snesl dolů kousek za Ostravou, kdesi u Prahy. Potom byl slyšet hukot jiných letadel, která prý letěla z Londýna do Mnichova, Berchtesgaden a Godesbergu a lidé na jevišti se stávali nervosní.

Zakrátko na jevišti zhasla světla a netrvalo dlouho a rozhlas vyzýval k mobilisaci. Lidé vyskakovali s postelí a vybíhali z domů, zpívali a šli pro zbraně. To byla nejdramatičtější scéna jednání v roce 1938.

Očekávalo se, že se začne střílet, že to bude praskat na jevišti i za kulisami, ale zatím nepadla ani jediná rána.

Přesto však na jevišti vyrostl velký rozruch, kulisy s Opavskem zmizely, aniž diváci věděli, proč a jak. Všude bylo plno vojska a nákladních aut s nábytkem a plačícími uprchlíky. Vojna nebyla, ale obětí bylo všude plno. Byla to válka bez boje.

Opona za scénou padá dnes o půlnoci. Jaké bude její pokračování v roce 1939? Zl.-

O Vánocích 1938 se v Ostravě nevybíraly jen dobročinné dary na sirotky pod Vánočním stromem republiky, nýbrž i na tisíce uprchlíků bez domova. A přestože se některé články silvestrovských vydání ostravských deníků snažily čtenářům vnuknout dojem, že to nejhorší už pominulo, mezi řádky byla patrná nejistota, která visela jako velký otazník nad další národní existencí. Těm, kteří se obávali, že rok 1939 nepřinese uklidnění, dal vývoj událostí za pravdu; už 14. března 1939 byla Moravská Ostrava obsazena německým vojskem a den poté i zbytek českých zemí.